Palangos gintaro muziejus

Palangos gintaro muziejus – Lietuvos dailės muziejaus padalinys Palangoje, eksponuojantis gintarą, jo dirbinius bei teikiantis informaciją šiomis temomis. Įsikūręs buvusiame Palangos dvare.

Tiškevičių rūmai, kur dabar yra įsikūręs gintaro muziejus

Muziejus veikia grafo Felikso Tiškevičiaus rūmuose. Jie pastatyti 1897 m. pagal vokiečių architekto Franco Švechteno projektą vietinių gyventojų šventu laikytame Palangos Birutės miške, šalia Baltijos jūros. Rūmus supa Palangos botanikos parkas, kuris buvo pradėtas formuoti statant rūmus, XIX a. pabaigoje. Parko projekto autorius – iškilus prancūzų kraštovaizdžio architektas Eduardas Fransua Andrė.

Muziejuje saugoma per 28 000 gintaro eksponatų, iš kurių apie 15 000 turi *inkliuzus* (turi viduje įstrigusių gyvių).[1] Eksponuojama apie 4 500 gintaro dirbinių, iš kurių daugiausia yra įvairūs dirbiniai arba papuošalai.

Turinys

Istorija
Po nepriklausomybės atkūrimo
Ekspozicija
Botanikos parkas
Vadovai
Palangos botanikos parko direktoriai
Taip pat skaitykite
Šaltiniai
Nuorodos

Istorija

Gintaru domėjosi, jį kolekcionavo Palangos grafas Feliksas Tiškevičius. Kolekcionierių, kurie kaupė retus, mokslui ir dailei vertingus gintaro pavyzdžius, inkliuzus, XX a. pirmoje pusėje Lietuvoje buvo nemažai, tačiau niekam iki pat XX a. septintojo dešimtmečio pradžios nebuvo pavykę surinkti tų vertybių į vieną vietą, kur jie galėjo būti rodomi visuomenei ir tyrinėjami mokslininkų.

Palangos gintaro muziejus įkurtas 1963 m. rugpjūčio 3 d. Lietuvos TSR kultūros ministerijos pavedimu. Eksponatus muziejaus ekspozicijai pradėjo kaupti buvęs ilgametis Lietuvos dailės muziejaus direktorius Pranas Gudynas. 1963 m. muziejus užėmė tik dalį Tiškevičių dvaro patalpų. Tuo metu pastate dar veikė ir Dailininkų kūrybos namai.

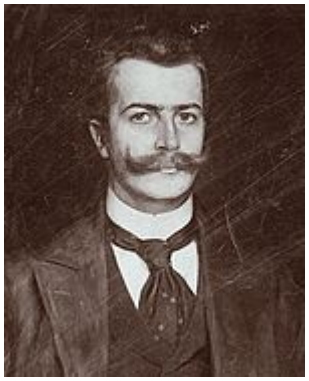

Feliksas Tiškevičius

Pirmąjį Gintaro muziejaus ekspozicijų teminį planą parengė Pranas Gudynas. Vėlesnės – išplėstinės – muziejaus ekspozicijos autorius buvo dailėtyrininkas Romualdas Budrys. Jam talkino Julius Masalskis, Stasys Pinkus, Juozas Petrulis, Antanas Tranyzas, Vladas Katinas, Viktoras Vizgirda, Vytautas Gudelis ir nemažai kitų žmonių. Pirmojoje ekspozicijoje buvo rodomi 478 eksponatai. Ekspozicijos plotas buvo 96 m² ir ji užėmė tik dalį visų Tiškevičių rūmų ploto. 1965 m. ekspozicijos plotas buvo padidintas iki 150 m².

Gintaro muziejus 1973 m.

XX a. šeštajame-aštuntajame dešimtmečiuose Lietuvos dailės muziejus organizavo keletą ekspedicijų. Dalis jų metu surinktų eksponatų papildė muziejaus rinkinius. Nuo 1965 m. iki 1969 m. muziejaus eksponatų skaičius išaugo nuo 940 iki 14 800. 1995 m. muziejuje iš viso buvo sukaupti 28176 eksponatai.

1973 m. Palangos mokslinės konferencijos atidarymas

Atsižvelgiant į vis didėjantį žmonių susidomėjimą gintaru, 7 deš. viduryje muziejui buvo atiduotos visos Tiškevičių dvaro patalpos. Iki 1969 m. liepos 4 d. ekspozicijos plotas padidėjo iki 750 m². Atnaujintose antrojo aukšto patalpose 1968 m. birželio 28 d. atidaryta ilgalaikė XIX a. pab.–XX a. pr. lietuvių liaudies meno paroda, kuriai planą parengė Akvilė Mikėnaitė ir Aldona Stravinskienė.

Akmens amžiaus gintaro radiniai eksponuojami muziejuje

Gintaro muziejaus direktorė G. Butkevičiūtė apdovanoja milijoninį lankytoją – E. Juškį

1970 m. rugpjūčio 3 d. Gintaro muziejų aplankė milijonasis lankytojas – Edmundas Juškys.

1971 m. Palangos gintaro muziejuje pradėtos rengti trumpalaikės meno parodos.

1973 m. spalio 18–19 dienomis pažymint muziejaus veiklos dešimtmetį, Palangoje įvyko mokslinė konferencija, kurioje apibendrintas muziejaus atliktas darbas ir numatytos tolimesnės jo veiklos kryptys.[2]

1982 m. Gintaro muziejuje atidaryta respublikinė gintaro paroda, kurią per 4 mėn. aplankė apie ketvirtis milijono žmonių. Tais pačiais metais, spalio 5 d., Gintaro muziejuje įvyko respublikinė mokslinė konferencija, kurioje buvo analizuotos gintaro apdirbimo ir jo panaudojimo temos.

XX a. 9 deš. viduryje muziejaus nuolatinė gintaro ekspozicija buvo pertvarkyta ir išplėsta. Nuo 1986 m. joje buvo rodoma 4,5 tūkst. eksponatų, išdėstytų 15-oje salių. Toks jų kiekis čia eksponuojamas iki šiol.

Po nepriklausomybės atkūrimo

1993 m. spalio 16 d., pažymint Gintaro muziejaus įkūrimo 30-metį, Palangoje įvyko mokslinė konferencija, kurioje apibendrinta muziejaus veiklos patirtis, analizuoti paskutiniųjų metų gintaro tyrinėtojų atradimai ir kitos temos.

1998 m. pradžioje rūmų antrojo aukšto vestibiulyje ir dviejuose pirmojo aukšto salėse įrengta ekspozicija, kuri lankytojus supažindina su buvusių šių rūmų šeimininkų grafų Tiškevičių gimine ir jos darbais.

2001 m. rugsėjo 13–18 d. Gintaro muziejuje vyko mokslinė konferencija „Baltijos gintaras: gamtos mokslai, archeologija ir taikomoji dailė“.

Ekspozicija

Vieša muziejaus ekspozicija apima 15 kambarių su eksponatais. Laikinoji ekspozicija yra saugoma koplyčioje šalia muziejaus.

Vienas iš žinomiausių eksponatų – *Saulės akmuo*

Ekspozicija išsamiai pasakoja apie gintaro susidarymo istoriją, gintaro paplitimą pasaulyje, morfologiją (išorinę ir vidinę sandarą). Čia rodomi fosilinių sakų, randamų kitose pasaulio šalyse, pavyzdžiai. Eksponuojama unikali *inkliuzų* kolekcija. Taip pat pasakojama apie XIX–XX a. gintaro dirbinius, tarpukario Lietuvos gintaro apdirbimo cechus ir meistrus.

Pirmajame aukšte eksponuojami įvairių epochų gintaro dirbiniai. Eksponuojami akmens amžiaus gintaro dirbiniai, įrankiai, papuošalai, vėlesnio laikotarpio gintarinės įkapės ir Romos imperijos monetos, į mūsų kraštus patekusios mainais į gintarą. Didelę dalį kolekcijos sudaro gintaro dirbiniai iš XV–XIX a.[3]

Taip pat gintaro muziejuje yra laikomos dingusių akmens amžiaus gintaro dirbinių rekonstrukcijos, atkurtos pagal piešinius.

Gintaro muziejuje yra laikomi ir šiuolaikiniai Horsto Toleikio, Dionyzo Varkalio, Jono Urbono ir kitų menininkų darbai.[4]

Botanikos parkas

Kūdra Botanikos parke prie Gintaro muziejaus

Gintaro muziejų supa 100 hektarų apimantis Palangos Botanikos parkas, kurį suprojektavo prancūzų kraštovaizdžio architektas Eduardas Andrė kartu su sūnumi Renė ir belgų sodininku Buisenu de Kulonu (*Buyssen de Coulon*).

Parkas įkurtas XIX a. pab.

1935 m. sudaryta parko šiaurės rytinės dalies išplanavimo naujasis projektas.

1958 m. Palangos parkas įtrauktas į 194 saugomų parkų sąrašą.

Nuo 1963 m. respublikinės reikšmės paminklas.

Vadovai

Palangos gintaro muziejaus vedėjai

- Bronius Oškinis (1963–1967);
- Aleksandras Puidokas (1967–1968);
- Genovaitė Butkevičienė (1968–1976);
- Antanas Tranyzas (1976–1988);
- Valerija Litvaitienė (1988–1992);
- Vytautas Juodišius (1992–1998);
- Vilija Macienė (nuo 1998)

Gintaro inkliuzų salės fragmentas

Palangos botanikos parko direktoriai

- Pranas Martinaitis
- Viktoras Vaitiekutis
- Evaldas Navys
- Kazimieras Urbonavičius
- Antanas Sebeckas

Taip pat skaitykite

- Baltijos gintaras
- Borneo gintaras

Šaltiniai

1. Places of interest. Palanga Amber Museum (http://www.pgm.lt/Kulturos_paveldas/places_interest.en.htm).
2. Palangos mokslinė konferencija (http://www.pgm.lt/Gintaro_muziejus/Pirmoji_konferencija.htm)
3. ANTANAS TRANYZAS: THE AMBER MUSEUM OF PALANGA (http://samogitia.mch.mii.lt/LANKYTINOS_VIETOS/ambermus.en.htm)
4. Palangos gintaro muziejus. Dailė (http://www.pgm.lt/Daile/turinys.htm)

Nuorodos

- Oficiali muziejaus svetainė (http://www.pgm.lt/)
- Muziejaus istorijos fragmentai (http://www.pgm.lt/Gintaro_muziejus/muziejaus_istorija.htm)
- Palangos Gintaro muziejui – 40 (http://www.samogit.lt/kultura/gintaro_muziejui_40.htm)

Rodomas puslapis "https://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Palangos_gintaro_muziejus&oldid=4934825"

Šis puslapis paskutinį kartą keistas 31 sausio 2016 21:50.

Tekstas pateikiamas pagal Creative Commons Attribution/Share-Alike Licenciją; gali būti taikomos papildomos sąlygos. Detaliau – Terms of Use .